

EKOLOGISKT LANTBRUK

Till Södermanlands lantbruk och landsbygd

Forskning pågår - odling av lupin, soja och linser

Nr 1 2019

Det finns mycket att vinna på odling av fler proteingrödor. Pågående forskningsprojekt ska fylla kunskapsluckor för att underlätta för lantbrukarna att odla lupin, soja och linser.

Fördelarna med att odla flera olika kvävefixerande grödor i växtföljden är flera: alla är inte känsliga för ärtrottröta och fler år med proteingrödor ökar kväveförsörjningsgraden och den inhemska proteinproduktionen. Dessutom är en större variation av grödor bra för den biologiska mångfalden.

En ökad produktion av proteingrödor för humankonsumtion ligger också helt i linje med konsumenternas ökade intresse för ekologiska produkter och alternativ till kött. Inte minst lupin, med cirka 35-40 procent proteinhalt och bra proteinsammansättning är en intressant råvara.

Mer kunskap om produktion av lupin och soja

Tidigare försök har visat att det är möjligt att odla sojabönor och lupin i Sverige med goda resultat. Sojasorter ur mognadsgrupp '000' kan odlas på varma jordar i Sverige, kanske upp till Mälardalskapen, och kan tröskas på tjälad mark då plantan är stråstyv och drösfast. Men det saknas ännu tillräcklig kunskap och erfarenhet. Här är några av de frågor som en grupp forskare på SLU med medel från Formas arbetar med i ett projekt under kommande år:

- Vilka områden i Sverige som lämpar sig för soja- och lupinodling genom att jämföra

klimat- och markdata med grödornas växtkrav och regionala marknadsmöjligheter.

- Testa olika sorter och utveckla odlingsstrategier för soja och lupin i fältförsök på tre gårdar med ekologisk produktion när det gäller skörd, kvalitet, kvävebalans, ogräs, skadegörare och hur trindsäden påverkar efterföljande gröda.
- Hur de testade odlingsstrategierna för grödorna presterar när det gäller hållbarhet och lönsamhet på gårdsnivå och möjligheterna för att öka självförsörjandegraden av växtprotein på regional nivå.

Lupin i småländskt klimat

Lupin trivs på lätta jordar och tål en del nattfrost efter sådd. Oförgrenade lupinsorter ger en tidigare och jämnare skörd än förgrenade sorter. I syfte att hitta lupinsorter som hinner mogna i ett småländskt klimat testade Hushållningssällskapet Jönköping åtta sorter från Tyskland och Polen i en demonstrationsodling under säsongen 2018.

Några av sorterna visade sig vara tillräckligt tidiga för att kunna odlas till mogen skörd, om de sås tidigare. Sorten Sonet var tidig, men även Baryt och Burzstyn. Sådden i demonstrationsodlingarna skedde den 8 respektive 17 maj.

Linser i samodling för effektivare ogräskonkurrens

Linser är en gröda med ungefär samma odlingskrav som ärter, vilket innebär att de skulle kunna vara möjliga att odla på relativt stora arealer i Sverige. Genom samodling med en stödjande gröda som hjälper till att konkurrera mot ogräsen kan man motverka problem med ogräs och liggsäd.

Vilka stödjande grödor i kombination med vilken mekanisk ogräsbekämpning som fungerar bäst undersöks av SLU Alnarp och Hushållningssällskapet Skåne under 2017-2019. Första försöksåret ingick lins Anicia, Gotlandslins, havre Belinda, ogräslupin Boruta och bovete Hanelka i olika kombinationer, och resultat från det året visar bland annat att:

Alnarp, lättlera

- Samodling med havre minskade ogräsmängden betydligt.
- En extra ogräsharvning efter uppkomst minskade inte ogräsmängden.
- Lupin växte mycket dåligt på Alnarp (lätlera).
- Bovetet gav varken tillräcklig konkurrens mot ogräset eller nämnvärt stöd åt linserna.

Havgård, lättare jord

- Ogräsmängden var överlag låg, men oklart om skillnaden beror på bättre ogräskontroll (en blindharvning + två ogräsharvningar) eller bättre förutsättningar (lättare jord och eventuellt lägre ogrästryck).
- Gotlandslins/havre och Anicia lins/lupin/havre var de kombinationer som växte bäst och hade minst ogräs.

Svenska proteingrödor som industriråvara

Hela kedjan fram till konsument måste fungera. Det är något man tar fasta på i projektet MegaLegumes*, där man jobbar med råvaruberedning, produktutveckling och slutligen kommersialisering av färdiga produkter. Syfte med projektet är att

möjliggöra för svenskt jordbruk att långsiktigt och storskaligt producera växtbaserad proteinråvara. I projektet ingår demonstrationsodlingar av lupin och åkerböna för humankonsumtion i Lyse, Umeå, Upplands Väsby och Skepparslöv.

* I MegaLegumes deltar RISE, Hushållningssällskapet Väst, Nordisk Råvara AB, Lantmännen Cereala AB, Veggi AB och So Fungy Ek. för.

Det här är det första numret av länsstyrelsens nyhetsbrev som går ut till länets ekologiska lantbrukare. Brevet kommer skickas ut 4 ggr/år. Innehållet består av nya rön och forskning inom ekologisk produktion samt praktiska tips och råd inom området. Vi ska även skriva om aktuell lagstiftning och stödinformation samt annonsera om olika aktiviteter och aktuella evenemang inom regionen som kan vara av intresse.

Vill du hellre prenumerera digitalt eller avprenumerera? Kontakta: Jenny Askenfelt jenny.askenfelt@lansstyrelsen.se

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Betesplaneringskurs

Lär dig mer om hur du kan utnyttja potentialen i gårdens naturbetesmarker, så att både ekonomi och naturvärden gynnas. Margareta Dahlberg, produktionsrådgivare på MD Lantbruksråd, medverkar.

Magda säteri, Västra Näshulta

16 maj kl. 14.00 – 17.00

Fältvandring naturbetesmarker häst/får/nöt

Fakta och tips på hur naturbeten kan vara en resurs för hästhållare och lantbruksföretag med häst, får eller nöt.

Margareta Bendroth, agronom och hästrådgivare på Hushållningssällskapet, medverkar.

Ekeby gård, Tystberga

28 maj kl. 16.00 – 19.00

Anmäl dig till aktiviteter på -

www.lansstyrelsen.se/sodermanland/tjanster/kalender